

2011-03-25

Dnr 43-2010:268

Beslut

efter riktad tillsyn inom området skolpliktsbevakning i Västerviks kommun och Ankarsrums skola

Västerviks kommun
Barn- och utbildningsförvaltningen
Spötorget 1
593 80 Västervik
Barn.utbildning@vastervik.se

Rektor vid Ankarsrums skola
Skolvägen 5
590 90 Ankarsrum
Christer.lundh@vastervik.se

Riktad tillsyn inom området skolpliktsbevakning i Västerviks kommun och Ankarsrums skola

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens riktade tillsyn inom området skolpliktsbevakning syftar till att säkerställa skolpliktiga barns rätt till utbildning. Skolinspektionen ska bedöma om kommunen och skolor belägna i kommunen uppfyller författningarnas krav med avseende på skolpliktsbevakning.

Skolinspektionen har inte funnit annat än att författningarnas krav uppfylls vad avser Västerviks kommuns bevakning av var skolpliktiga barn som ska vara folkbokförda i kommunen är skolplacerade eller får sin undervisning på annat föreskrivet sätt. I kommunen pågår ett utvecklingsarbete gällande elever med hög frånvaro. En handlingsplan för att förebygga frånvaro håller på att utarbetas och den centrala elevhälsan arbetar med att upprätta en god samverkan mellan olika myndigheter som kan komma i fråga gällande elevers skolplikt och frånvaro. Samtidigt pågår ett arbete kring personalens förhållningssätt som syftar till att lyfta fram vad som fungerar i en situation och utgå från det i problemlösningen.

Skolinspektionen har i tillsynen av Ankarsrums skola inte funnit några brister som måste åtgärdas. Skolan har utarbetat rutiner och personalen ser vikten av att följa elevers frånvaro för att kunna sätta in adekvata åtgärder för att lösa den problematik som är kopplad till elevens skoldag. Förändringar sker både i skolans organisation och sätt att undervisa för att öka elevers närvaro och deltagande i undervisningen.

Bedömningar redovisas i bilagorna 2–3.

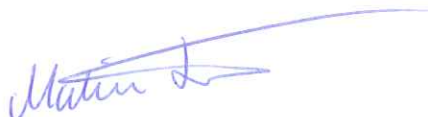
I ärendets slutliga handläggning har deltagit projektledare Jonas Nygren, undervisningsrådet Elisabeth Fogelberg samt utredaren Marie-Louise Hultman.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl

Enhetschef

Malin Lundquist

Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1	Allmänt om tillsynen
Bilaga 2	Beskrivning och bedömningar för Västerviks kommun
Bilaga 3	Beskrivning och bedömningar för Ankarsrums skola

Allmänt om den riktade tillsynen

I den riktade tillsynen undersöker Skolinspektionen ett avgränsat område i ett begränsat antal kommuner och skolor. Målet med denna riktade tillsyn är att bedöma om kommuner och huvudmän för fristående skolor samt skolor belägna i kommunerna uppfyller författningarnas krav med avseende på skolpliktsbevakning. Syftet med detta är att säkerställa alla skolpliktiga barns rätt till utbildning.

Bestämmelser om skolpliktsbevakning finns i skollagen. Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning fram till dess.

De frågeställningar som ska besvaras inom ramen för den riktade tillsynen är följande.

- Har kommunen fungerande rutiner för bevakning av att alla skolpliktiga barn som ska vara folkbokförda i kommunen är skolplacerade eller får sin utbildning på annat föreskrivet sätt?
- Har kommunen och skolorna fungerande rutiner för frånvarorapportering?
- Fullgör huvudmannen för de fristående skolorna sin anmälningsskyldighet till hemkommunen när barn i de fristående skolorna är frånvarande i stor utsträckning utan giltig orsak?
- Lämnar huvudmannen för de fristående skolorna snarast uppgift elevens hemkommun när skolpliktig elev börjar eller slutar vid skolan?
- Har skolorna fungerande rutiner för att ta reda på orsaken till att eleven är frånvarande och för att kunna åtgärda den frånvaro som inte beror på att eleven är sjuk eller har annat giltigt skäl att utebli?
- Vilka strategier tillämpar skolorna för att få eleven att åter delta i undervisningen?

Västerviks kommun och Ankarsrums skola ingår i Skolinspektionens riktade tillsyn inom området skolpliktsbevakning. Kommunen och skolan besöktes den 5 oktober 2010 av undervisningsrådet Malin Lundquist och utredaren Marie-Louise Hultman. Den riktade tillsynen omfattar 50 skolor och 28 kommuner. Tillsynen kommer att resultera i dels en övergripande rapport, dels ett beslut med bedömningar för respektive huvudman och skola där Skolinspektionen bland annat tar ställning till om skolförfattningarnas krav uppfylls.

Underlaget för Skolinspektionens bedömningar är dokument från kommunen och skolan samt den information som Skolinspektionen samlat in vid intervjuer och samtal med tjänstemän vid förvaltningen och Barn- och utbildningsnämnden samt rektor och representanter för personalen vid skolan.

Företrädare för kommunen och rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i detta beslut.

Beskrivning och bedömningar för Västerviks kommun

Västerviks kommun är belägen vid Östersjöns kust i Kalmar län. I kommunen finns förutom centralorten Västervik även några mindre samhällen, till exempel Ankarsrum.

Enligt den indelning av kommuner i olika kategorier som görs i nationell statistik tillhör Västervik gruppen övriga kommuner större än 25 000 invånare. Kommunen har drygt 36 000 invånare.

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för frågor som rör utbildningsområdet. Barn- och utbildningsförvaltningen, som leds av en förvaltningschef, har det operativa ansvaret för verksamheterna. I kommunen finns 26 kommunala grundskolor varav fem bedriver undervisning för årskurserna 7-9 varav Ankarsrums skola är en. I kommunen finns även två fristående skolor som bedriver undervisning i årskurserna 7-9. Utbildningsverksamheten i kommunen kännetecknas av många men relativt små enheter.

Har kommunen fungerande rutiner för bevakning av att alla skolpliktiga barn som ska vara folkbokförda i kommunen är skolplacerade eller får sin utbildning på annat föreskrivet sätt?

Bedömning:

Skolinspektionen har inte funnit annat än att författningarnas krav uppfylls.

Författningshänvisning:

3 kap. 1 § och 3 kap. 13 § första stycket skollagen

Beskrivning och motivering:

Det övergripande arbetet med skolpliktsbevakning sköts av kommunen. Respektive skola kontrollerar regelbundet att de elever som är folkbokförda inom skolans upptagningsområde har en skoltillhörighet eller får utbildning på annat föreskrivet sätt. Barn- och utbildningsförvaltningen handhar skolpliktsbevakningen gällande elever som har sin skoltillhörighet i en fristående skola. De fristående skolorna rapporterar varje månad antalet elever som går i dessa skolor och som fullföljer sin närvaro. Därefter sker en avstämning av det faktiska antalet elever på Barn- och utbildningsförvaltningen. Förvaltningen samkör en gång i månaden olika register så som Pro Capita och KIR för att säkerställa skolplikten, till exempel vid inflyttning till kommunen.

För de elever som har sin skolgång i andra kommuner ansvarar en psykolog i den centrala elevhälsan för uppföljningen av dessa elevers skolgång. I kommunen finns en elev som läser i specialskola. För uppföljningen av denna elevs skolplikt ansvarar en specialpedagog i den centrala elevhälsan.

Har kommunen fungerande rutiner för frånvarorapportering?**Bedömning:**

Skolinspektionen har inte funnit annat än att författningarnas krav uppfylls.

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § första stycket första meningen skollagen

Beskrivning och motivering:

Det är skolorna som sköter frånvarorapporteringen i den enskilda skolan. Vid tillsynsbesöket användes systemet First Class i grundskolorna. Vid tillsynsbesöket fanns det i kommunen inga fastslagna rutiner för hur frånvaroärenden ska hanteras. Rektorerne är medvetna om att de har ett ansvar att i respektive skola hantera frånvaron, men detta ansvar hanteras olika på olika skolor. Barn- och utbildningsförvaltningen har uppfattningen att det är stora skillnader både när och till vem rektorerne rapporterar hög frånvaro. "Man signalerar vid olika tillfällen och i olika grad" som elevhälsochefen uttryckte det. En del vänder sig till den centrala elevhälsan direkt då problem uppstår, andra vänder sig till förvaltningschefen eller någon annan inom förvaltningen. Kommunen håller på att utarbeta en handlingsplan för att förebygga frånvaro och där tydliggörs även rutiner som ska gälla i kommunen, till exempel när den centrala elevhälsan ska kontaktas. Elevhälsan har tagit initiativ till att en arbetsgrupp som består av representanter från barn- och ungdomspsykiatri, socialtjänsten, skolans elevhälsa och skolans ledning har påbörjat ett samarbete kring dessa frågor. Förvaltningen har även börjat begära in statistik gällande skolfrånvaro från respektive skola för att kunna bilda sig en uppfattning om omfattningen. Gällande frånvaron har det i kommunen uppmärksamats att ströfrånvaron är utbredd i ämnet idrott och hälsa. Kommunen har tillsatt en nätverksgrupp för att försöka finna lösningar på problemet.

Beskrivning och bedömningar för Ankarsrums skola

Ankarsrums skola ligger i tätorten Ankarsrum, cirka två mil väster om centralorten Västervik. Utbildningen i Ankarsrums skola omfattar förskoleklass och årskurserna 1-9 i grundskolan. I skolan finns 247 elever inklusive förskoleklass.

Tabell 1: Ogiltig frånvaro, grundskola årskurserna 7–9 och obligatorisk särskola årskurserna 7–9 höstterminen 2010.

Ankarsrums skola	Antal	Andel (procent)
Elever	155	X
Elever med en ogiltig frånvaro över 20 procent	3	1,9
Elever med en sammanhängande ogiltig frånvaro på en månad eller mer	1	0,6

Källa: Ankarsrums skolas uppgifter 2011-01-3

Antal elever med en ogiltig frånvaro över 20 procent under två månader eller mer. Både ströfrånvaro och sammanhängande frånvaro.

Andel elever med en i huvudsak sammanhängande ogiltig frånvaro under minst en månad. (Det ska räknas som sammanhängande ogiltig frånvaro även om eleven varit närvarande vid enstaka lektioner eller enstaka dag under perioden).

Har skolan fungerande rutiner för frånvarorapportering?

Bedömning:

Skolinspektionen har inte funnit annat än att författningarnas krav uppfylls.

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § första stycket första meningen skollagen

3 kap. 11 § skollagen

6 kap. 7 § grundskoleförordningen

Beskrivning och motivering:

Ankarsrums skola har utarbetat rutiner för frånvarorapportering. Utifrån intervjuer med skolans rektor och representanter för personalen följs dessa rutiner. Västervikskommuns grundskolor och tillika Ankarsrums skola använder sig av frånvarorapporteringssystemet First Class. Föräldrarna anmäler sjukdom eller annan giltig frånvaro via en telefonsvarare. En skoladministratör ansvarar för att lyssna av telefonsvararen och föra in frånvaron i First Class. Mentorn är ansvarig att kontrollera den faktiska frånvaron gentemot systemet. Mentorn kontaktar hemmet samma dag, oavsett om det är giltig eller ogiltig frånvaro.

Personalen tycker att skolans frånvarorapporteringssystem gör det enkelt att följa den enskilde elevens frånvaro, och att det är ett bra underlag vid diskussioner gällande frånvaroproblematik. Rektor och personal uppger att det här läsåret är få elever som är frånvarande i någon större utsträckning.

Har skolan fungerande rutiner för att ta reda på orsaken till att eleven är frånvarande?

Bedömning:

Skolinspektionen har inte funnit annat än att författningarnas krav uppfylls.

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § första stycket första meningen skollagen

3 kap. 11 § skollagen

6 kap. 8a § grundskoleförordningen

Beskrivning och motivering:

I första hand är det elevens mentor som utreder orsaken till elevens frånvaro. Behövs ytterligare insatser för att utreda orsaken till elevens frånvaro anmäler mentorn detta till rektorn och det blir ett ärende för skolans elevhälsoteam. Elevhälsoteamet beslutar vilken eller vilka personer som utreder frågan vidare. Vilken eller vilka personer detta är avgörs från fall till fall. Skolan uppger att det viktigaste är att snabbt hitta någon ur personalen som eleven har förtroende för. Detta har ofta visat sig vara ett effektivt sätt att bryta ett negativt mönster. Skolan uppger att efter dessa samtal har man klarlagt orsaken till elevens frånvaro och kommunens centrala elevhälsa eller andra myndigheter kan behövas kopplas in för att samarbeta kring åtgärder. Se mer om detta under nästkommande avsnitt.

Har skolan fungerande rutiner för att kunna åtgärda den frånvaro som inte beror på att eleven är sjuk eller har annat giltigt skäl att utebli?

Bedömning:

Skolinspektionen har inte funnit annat än att författningarnas krav uppfylls.

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § första stycket första meningen skollagen

6 kap. 8 a § grundskoleförordningen

Beskrivning och motivering:

Rektorn och personalen beskriver hur skolan anpassar åtgärderna utifrån den enskilde elevens behov. En vanlig insats, som skolan tycker har en positiv inverkan, är att skolan utser en kontaktperson som eleven har förtroende för. Denna kontaktperson kan dagligen ha kontakt med eleven och vårdnadshavare. Till exempel kan kontaktpersonen upprätta ett detaljerat schema för en dag för att sedan stämma av vad som fungerar och

vad som ytterligare behöver förändras. Andra insatser som är direkt kopplade till elevens skolsituation kan vara byte av lärare, få anpassad studiegång eller kortare skoldagar för en period. Ibland kan det vara delar av ett enskilt ämne som eleven inte vill delta i, då har undervisningen anpassats så att eleven i förväg har fått reda på vilka moment som ingår under lektionen. Då kan eleven och läraren i förväg planera för vilka moment som eleven ska delta i.

Skolan upplever att det i de elevärenden där till exempel barn- och ungdomspsykiatri och socialtjänsten är inkopplade, ibland kan vara svårt att samlas kring den enskilde eleven och få till konkreta åtgärder som rör elevens hela situation och inte enbart skolrelaterade frågor. Detta kan få till följd att skolan vidtar åtgärder som inte får avsedd effekt eftersom andra åtgärder saknas. Det är viktigt att skolan trots detta kontinuerligt utvärderar och omprövar de skolrelaterade åtgärderna.